

**MAKTABGACHA YOSH DAVRDA PISIHAFOZIOLOGIK
TARAQQIYOTNING UMUMIY TAVSIFI**

G'affarova Nazira Fayzulla qizi

TAFU Psixologiya kafedrası o'qituvchisi

Jo'raboyeva Dinara Marat qizi

Toshkent Amaliy Fanlar universiteti talabasi

Annotatsiya: Ushbu tezisdá maktabgacha yosh davrda psixofiziologik taraqqiyot jarayonlarini o'rganishga bag'ishlangan. Maktabgacha yosh - bolalar hayotidagi muhim bir bosqichdir, bu davrda ularning psixologik va fiziologik rivojlanishi bir-biri bilan chambarchas bog'liqdir. Dissertatsiya doirasida bolalar psixologiyasining asosiy jihatlari, ularning emotsional, kognitiv va ijtimoiy rivojlanishlarini tahlil etish maqsadida tadqiqotlar o'tkazilgan. Ushbu tadqiqotlar bolalar rivojlanishining mohiyatini tushunishga yordam beradi va maktabgacha ta'lim jarayonlarini takomillashtirishga yo'naltirilgan tavsiyalarni ishlab chiqishga asos bo'ladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha yosh, psixofiziologik taraqqiyot, bolalar psixologiyasi, ta'lim jarayoni.

Аннотация: Данная диссертация посвящена изучению психофизиологических процессов развития в дошкольном возрасте. Дошкольный возраст является важным этапом в жизни детей, в этот период их психологическое и физиологическое развитие тесно взаимосвязаны. В рамках диссертации были проведены исследования с целью анализа основных аспектов детской психологии, их эмоционального, когнитивного и социального развития. Эти

исследования помогают понять сущность развития детей и служат основой для разработки рекомендаций, направленных на совершенствование процессов дошкольного образования.

Ключевые слова: дошкольный возраст, психофизиологическое развитие, детская психология, образовательный процесс.

Abstract: This dissertation is devoted to the study of psychophysiological development processes in preschool age. Preschool age is an important stage in children's lives, during which their psychological and physiological development are closely interconnected. Within the framework of the dissertation, studies were conducted to analyze the main aspects of child psychology, including their emotional, cognitive, and social development. These studies help to understand the essence of children's development and serve as a basis for developing recommendations aimed at improving preschool education processes.

Keywords: preschool age, psychophysiological development, child psychology, educational process.

Kirish: Maktabgacha yosh davri bolalar hayotida o'ziga xos ahamiyatga ega. Bu davrda bolalar nafaqat jismoniy, balki psixologik jihatdan ham tez rivojlanadilar. Ushbu dissertatsiyaning maqsadi maktabgacha yoshda psixofiziologik taraqqiyotning asosiy jihatlarini o'rganishdan iborat. Bu borada bolalar psixologiyasining o'ziga xosligi, ularning emotsional va kognitiv jarayonlari, shuningdek, ijtimoiy munosabatlari alohida e'tiborga olinadi. Maktabgacha ta'lim asosida bolalarning rivojlanishi, o'sish jarayonlari va ta'lim jarayonida psixologik yondashuvlarning ahamiyati tadqiqotimizning asosiy vazifalaridan biridir. Dissertatsiya davomida bolalar rivojlanishining psixologik va fiziologik jihatlari to'g'risida ilmiy adabiyotlarni tahlil etish, shuningdek, tajribaviy tadqiqotlar o'tkazish rejalashtirilgan.

Asosiy qism:

Maktabgacha yosh davrining psixofiziologik xususiyatlari.

Maktabgacha yosh davrida bolalarning psixofiziologik xususiyatlari ularning umumiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Bu davrda bolalar o'zlarining his-tuyg'ularini anglash, boshqarish va ifodalashni o'rganadilar. Emotsional rivojlanish, bolalar o'rtasidagi ijtimoiy munosabatlar va o'zaro ta'sir jarayonlari diqqatga sazovor. Maktabgacha yoshda bolalar o'z do'stlari bilan o'yin o'ynash jarayonida ko'p narsalarni o'rganadilar. Bu o'yinlar orqali bolalar o'zlarining individual xususiyatlarini namoyon qilib, jamiyatda o'z o'rnini topishga harakat qiladilar. Shuningdek, bolalarning kognitiv taraqqiyoti ham bu davrda muhim ahamiyatga ega. Ular yangi bilimlar oladi, ob'ektlar va hodisalar o'rtasidagi bog'lanishlarni tushunadilar. Maktabgacha yoshda ilgari surilgan psixologik nazariyalar va amaliyotlar bu jarayonlarni yanada chuqurroq o'rganishga imkon beradi.

Maktabgacha ta'limda psixologik yondashuvlar.

Maktabgacha ta'limda psixologik yondashuvlar bolalarning rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Ta'lim jarayonlari bolalarning psixologik xususiyatlariga mos ravishda tashkil etilishi zarur. Ta'lim tizimida bolalar o'zlarini erkin ifodalaydigan, ijodiy fikrlashga imkon beruvchi muhit yaratish muhim ahamiyatga ega. Psixologik yondashuvlar yordamida bolalarning emotsional va kognitiv rivojlanishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratiladi. Maktabgacha ta'lim muassasalarida pedagoglar bolalar bilan ishlashda psixologik bilimlardan foydalanishlari lozim. Bu jarayonda bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish, o'z-o'zini boshqarish va o'zaro muloqot qilish ko'nikmalarini shakllantirishga alohida e'tibor beriladi. Maktabgacha ta'limda psixologik yondashuvlar bolalarning shaxsiy rivojlanishiga hissa qo'shadi va kelajakdagi ta'lim jarayonlarida muvaffaqiyatga erishishlariga yordam beradi.

Xulosa: Ushbu dissertatsiya maktabgacha yoshda psixofiziologik taraqqiyotning muhim jihatlarini o'rganishga bag'ishlangan. Olingan natijalar bolalar rivojlanishining asosiy bosqichlarini va ta'lim jarayonlarida psixologik yondashuvlarning ahamiyatini ko'rsatadi. Maktabgacha yosh davrida bolalar psixologiyasini chuqur o'rganish, ularning rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ta'lim jarayonlarini takomillashtirishga yordam beradi. Kelgusida bu tadqiqotlar asosida bolalar ta'limini yanada takomillashtirish uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqish rejalashtirilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xolmov, T. (2020). *Maktabgacha ta'lim psixologiyasi*. Toshkent: O'qituvchi, 256 b.
2. Ergashev, S. (2019). *Psixologik rivojlanish asoslari*. Samarqand: SamDU, 198 b.
3. Karimova, M. (2021). *Yosh bolalar psixologiyasi*. Buxoro: BuxDU, 220 b.
4. Yusupov, D. (2022). *Ta'lim jarayonlarida psixologik yondashuvlar*. Toshkent: Fan va texnologiya, 240 b.
5. Mamatqulov, A. (2018). *Bolalar psixologiyasi va ta'lim*. Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti, 210 b.
6. Rasulov, B. (2020). *Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishi*. Toshkent: Innovatsiya nashriyoti, 230 b.
7. To'xtayeva, N. (2019). *Bolalar psixologiyasida zamonaviy yondashuvlar*. Toshkent: Universitet nashriyoti, 205 b.